

Sanning eller konsekvens?

Dramatiska händelser granskade enligt källkritiska principer

Innehåll

Syfte och mål

Arbetsbeskrivning

Inspiration och metodövning

Analysschema

Lathund källkritik

Förslag på ämnen

Syfte:

Arbeta med kvalificerad informationssökning på Internet och bibliotek

Öka den digitala kompetensen

Arbeta utifrån källkritiska principer

Presentera en muntlig argumentation

Muntlig i grupp

Redogöra för en historisk händelse och argumentera för att det som presenteras är sant.

Skriftligt individuell

En presentation av källorna där varje källa granskas enligt källkritiska principer

Arbetsbeskrivning

Händelser som förändrat världen

I historien finns dramatiska händelser som engagerat många människor och blivit omdiskuterade i press, film, litteratur genom fotografier, bildkonst och musik. I flera fall har en enskild händelse markerat ett brott i historien och resulterat i stora förändringar politiskt och ekonomiskt.

Vad var det egentligen som hände?

Varje grupp om 3-4 personer kommer att arbeta med en historisk händelse. Med hjälp av olika källor ska gruppen försöka få fram en "sann" bild av vad som egentligen hände utifrån de tre aspekterna:

- orsak
- förlopp
- konsekvens

Varför tror vi att detta har hänt?

Gruppen bör använda sig av *minst* tre olika källor.

De källor som används ska granskas källkritiskt. Bedömningen ligger till grund för gruppens argumentation för sin "sanna" bild av händelsen.

Hur reagerar andra på det jag påstår?

I redovisningen argumenterar gruppen för att det de påstår är sant och öppnar för en diskussion där åhörarna får formulera frågor/åsikter.

Använd minst ett digitalt hjälpmedel på redovisningen (PPT, filmklipp, musik, bild)

Hur dokumenterar jag min källkritiska process?

Alla i gruppen gör en skriftlig individuell redovisning av källorna där varje källa bedöms utifrån de källkritiska principerna.

Inspiration och metodövning

Inför det självständiga arbetet fick klassen praktisera de källkritiska principerna under en eftermiddag. Arbetet utgick från händelserna i Ådalen 1931.

1. Bakgrund till dramat i Ådalen 1931. Kort filmsekvens ur Jan Troells film, scenen med demonstrationståget och beskjutningarna.
2. Klassen delas in i grupper och varje grupp tilldelas en källa och ett analyschema. Uppgiften är att utifrån källan samla så mycket information som möjligt om händelserna i Ådalen. De ska också göra en källkritisk bedömning av källan.
3. Varje grupp redovisar resultatet av undersökningen för klassen.
4. Diskussion om olika källvärden och värdet av att arbeta med många olika typer av källor.
5. Efter övningen får alla dra en lapp med ämnet för temaarbetet. Varje ämne har 3 – 4 lappar och slumpen får avgöra grupp sammansättningen.

Källor till metodövning

Källor som elever kan använda gruppvis tillsammans med analyschema.
Varje grupp närstuderar en källa

- TT's utsändning (Vårt 1900-tal del 2)
- Intervjuer www.adalen31.se/
- Berättelse <http://www.adalen.org>
- Telegram <http://www.adalen.org>
- Ögonvittnesskildring <http://www.adalen.org>
- Skönlitteratur "När man skjuter arbetare"

Kerstin Thorvall (1993) s 13-16

- Tidningsartiklar från 310515
- Moderna artiklar (Aftonbladet 060514, Expressen 050831, SvD 060507)
- NE

Lathund källkritik

När du samlar information använder du dig av olika källor. Stora arbeten, projekt, fördjupningar och temaarbeten kräver oftast att du har många källor. Så fort du har hittat en källa som du tror att du kan ha användning av ska du göra en källkritisk granskning. När du har gått igenom alla frågor kan du göra en bedömning om källan är trovärdig och användbar.

1. Vilken typ av källa?

- **skriftlig** (allt från handskrivna texter till texter på Internet)
- **muntlig** (allt från ett rykte du hör på stan till en radio- eller TV-intervju)
- **kvarleva** (allt från arkeologiska fynd till fingeravtryck)
- **berättelse** (primära källor = förstahandskällor, sekundära källor = andrahandskällor)

2. Äkthet

Är källan äkta? Vem står bakom källan?

Vem är upphovsman? Är det någon som kan ämnet? Är det någon du känner till och litar på? Vem är ansvarig utgivare om sådan finns? Försök att ta reda på så mycket som möjligt om upphovsman eller utgivare.

3. Närhet i tid

Hur lång tid har förflutit mellan händelsen och berättelsen om den? Hur färsk är informationen?

Generellt gäller att ju närmare i tid mellan händelsen och berättelsen om den desto bättre är det. Faktauppgifter som statistik föråldras snabbt. En källa som presenterar alltför gamla siffror är därför inte användbar.

4. Tendens

Vad har källan för innehåll?

Vilket är syftet med att presentera detta innehåll?

Här gäller det att granska själva innehållet och ta reda på om det rör sig om en presentation av fakta, åsikter, försäljning eller underhållning. Om det är en faktaredovisning, går fakta att kontrollera och är materialet faktagranskat? Saknas viktiga uppgifter? Jämför vad andra källor har att säga i samma ämne! Stämmer informationen med vad du redan vet? Kommersiellt material går också att använda, men kom ihåg att främsta syftet med informationen är att sälja en produkt.

Källans målgrupp

Riktas sig källan/informationen till allmänheten, till en speciell yrkesgrupp, till personer med ett visst intresse, till en viss åldersgrupp? Om du är elev vill du kanske inte läsa en text som riktar sig till forskare eller vice versa. Är det tillräckligt med information för att du skall få svar på dina frågor eller behöver du söka vidare?

ÅDALEN 1931

Källa: _____

Orsaker	Förlopp	Konsekvenser	Källkritik

Ämnen

- Mordet på Olof Palme
- Mordet på John F Kennedy
- 9/11
- Estonia
- Morden i Knutby
- USA invasion i Irak
- Skolmassaker i Beslan
- Olyckan med Ubåten Kursk
- Catalinaaffären
- Gisslandramat i Moskva 2002